

ISTORIJAT SRPSKOG LEKARSTVA

10. SRBIJA U DANIMA "VELIKE ISTOČNE KRIZE" 1875-1878, POČETAK HUMANITARNIH DELA, OSNIVANJE CRVENOG KRSTA SRBIJE I PODODBORA U KRAGUJEVCU

Vuković Ž¹, Đoković N².

¹Srpsko lekarsko društvo, Beograd

²Klinički centar Kragujevac

Velika "istočna kriza" (1875-1878) - danas je potpuno zaboravljena.

Zaslugom dvojice britanskih lekara humanitaraca, dr H. P. Zimenn-a i dr S. Humphry-a, koji su skupili u Mančesteru i Londonu 70 000 dukata, u Beogradu je podignut sirotinjski dom "za decu koja su usled rata izgubili oca i majku". Njih dvojica, u to vreme nazivani "očevima Bosanske raje" skupljali su decu "koja su jako nuždovala, ostavljajući ih privremeno kod imućnijih domaćina na izdržavanje, o njihovom trošku."

U svemu što se događalo na polju humanitarnog dela, najznačajnija je činjenica osnivanje Crvenog Krsta Srbije. Istovremeno sa osnivanjem Glavnog odbora u Beogradu i pozivom predsednika društva, Arhiepiskopa beogradskog i mitropolita srpskog Mihaila na osnivanje "društava za privatnu pomoć ranjenicima i bolesnicima za vreme rata", dolazi do osnivanja prvog pododbora Crvenog Krsta Srbije i to u Kragujevcu.

Na inicijativu uglednog Kragujevačkog trgovca gospodina Jovana Spalajkovioća, okupila se grupa viđenijih Kragujevčana, koja je pripremila osnivačku skupštinu i statut, posle čega je izabran prvi pododbor u Srbiji. Sve to dalo je povoda razvoju humanitarnih aktivnosti, i uzrokovalo da "prva prestonica Srbije" postane i "prestonica humanitarnog dela, tog najlepšeg i najplemenitijeg dela čovečanstva" - kako je tada govorio knez Milan. Posle osnivanja pododbora Crvenog Krsta, februara 1876. godine, već 16. maja iste godine ide inicijativa za osnivanje ženskog društva u službi Crvenog krsta.

U Srpskim Novinama objavljeni su nepregledni spiskovi darodavaca Crvenom krstu, a nalazi se i zaključak u kojem se kaže: "U ostalom ovde je mesto da se u svemu oda najtoplija zahvalnost celom ovdašnjem društvu (Crvenom Krstu) koje ukazuje da ovde ima korena lepih osećanja za dobre celji i da će se ono brzo razvijati i napredovati, naročito ako ubuduće bude imalo u tome pomoć od najviše vlasti."

Ključne reči: Crveni krst, humanitarni rad, Kragujevac